Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гlалгlай обкома,
Нохч-Гlалгlай АССР Лаккехьарча Советеи Министрий Советеи орган
(«СВЕТ»)
Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз ● ЕРА, 11 январь, 1973 шу. ● № 5 (5268). Мах 2 кеп.

ПАРТИЙНИ ПОРУЧЕНЕШ—ХIАРАНЕНА

Коммунисташа шоашта тlедекха гlулакхаш ханнахьеи тешнаеи кхочашдарах латт хlара партийни организацие яз. Цудухьа чlоагlа лоархlаме да парте членашни кандидаташи шоашта тела партийни поручеши чlоагlа бехктохкаме хеташ кхочашгlелга, цу хьакъехьа партийни организацина царгара деагlар дизза хьадехар.

КПСС XXIV съезда решееш, вlеларlа пятилетка кхоалагlча шера заданеш кхочашгlера хlанз тlагlерта кьовсам лоаттабеи йолча предприятей, организацеи, колхозний совхозний партийни организацина ужх тlехьажора хана дикка тоабаьб хlара коммуниста хьинаран денаи айдара шолг беш бола болх. Цу гlулакха тlаерзаьв я соалка КПСС ЦК майски Пленум хинначул тlехьагlа, партийни документаш хувцара кийчо еш вай партийни организацешка чакхйоахаш йола еррига организационнии массово-политическим мероприятеш а. Дукхагlа ладугlа вай партийни организацеи шоай юкъарча собранешка, бюрой заседанешка КПСС Уставо дlадеханаш кхочашдарах йолча къаьст-къаьстача коммунистийн КПСС членалла кандидатийн отчеташа. Коммунисто шийна тlаденада гlулакх кхоачаш мишта ду хара, цу гlулакхаца из безам болашш хlаьта из кхочашдара эшаш йола кийчоч опыти йолаеш вий таххара, партийни организацегара цун фу тай-пара новкъостаеи ши хьакара чlоагlа леархlаме я хlанз партийни организацешка шоашкара ледарло гойтача цхьаболча коммунисташа еш йола собеседованеи.

Беррига коммунисташ партийни поручеши йолаш хилийтара бокха болх чакхбоаккех «Красный молот» Электроприбор», производственно-товарни контора. Гудермеекя района «40 лет Октября», Шелковской района Ленина цlерагlча колхоза, иштта дукхагlа кхыча партийни организацина.

Хьашдагlча вай «Грозненфтехимзаводы» объединене АТК партийни организаци. Цу организацие секретара Я. Ф. Новиковеи партбюро членийн вlашtlехьадьнад коллективера цхьаь цаг коммунист партийни поручеши йоаладеи ца вата.

Из бахьан долаш дикка айденнад партийни организацие денад. Хlара коммуниста авангардни леархlам. Каст-каста собранешка коммунистий отчеташка ладугlаро общественни болхлагара бехктохкаеи лекбабаьр хьагlчабаьа а. Хlаьта цар хьинар айдара де деагlар де а каварlвола партийни организацена.

Цунца цхьана хlанз партийни документаш хувцара кийчо ечхана къаьст - къаьстача коммунисташа беседаш еш гучадьнадар нареч цхьабараш нхьакхха тайпара партийни поручеши йоагlаш хилар. Цу тайпара моттигаш нийсьенчаь Ленина цlерагlча Грозненски мехкадьята чакхлоахкача завода, Стуженски района XIX партсъезда цlерагlча колхоза, Ленински района гlишлойн транспортни предприятей, ихьайлочуа кхыча партийни организацина. Цул сецlга кхидlора кхочашмобарзаш а хlинца чlоагlа цу балха дакъе. Цхьаболча коммунисташа тlадехка декхарш цар опытагlа, дешара программа хиллача нарча кхоачашде нижкъаьа долаш дар. Из иштта хинна партийни организацие цу коммунисташа партийни поручеши лучча хана из гlулакх формально леладелаьнда. Дика уйла ян хьежача безам болаш цар шоашта дlатlайнйа а, хlьхьа цар дика ка йоалаш кхоачашцергlола а гlулакхаш кордигн цу партийни организацей секретараната.

Партийни поручеши а, КПСС Уставо дlадеханаш а парте членаши кандидаташи иштта кхоачашду хара чlоагlа пайдаре гlулакх да юкъарча собранешка, комитетийн бюройн заседанешка коммунистий отчеташка ладугlагlга. Цига производстве шиий авангардни леархlам, долаш гlоза, идейно-политически боарам лакхара из фу деш ва къьста хьагучадоаккх. Нагахьа санна цу хьакъе цун эшаш дале новкъостаеи ду. Цхьайочуа партийни организацешка шоай балха дедардо тойтача кхочашдарах отчеташка мара ладугlаш. Из иштта дац. Балха, общественни вахаре, цlагlа визза волчча коммуниста отчетагlа ладийгlача цунгара хьажа дукха пайдане хlамаш кергорга новкъосташтга.

Къьсъта уйла тlаlахийта леладе деза къонача коммунисташтгеи парте членалла кандидаташтеи партийни поручеиеи телиггга. Юхъхьанца нарча чlадуллаш доза декхар кхбачашдеи ницкъаьа ца хилча бакъъалъа хургда, lаХо ю йода халагlеи бехктохкамегlеи гlулакхаш чакхлаьра чж кийбе.

Партийни организацие балха ъьтуу баргба цун Хlара коммунисто общественни балха юкъеъзе, шоай болх цар нийса дlа-ъха бекъе. Хlаване дешара а. политически а боарам, балха опыт, из хlамаш ка йоалаш хилар, цун шийна тlадиллача гlулакхаца безам хилар тергкал а деш мара тела ййш ян партийни поручеши.

Партийни поручеши тайп-тайпара хул. Пхеа эгlара бехктохкамегlга дар хоржаш болча организацка йоазаш из чакхъьякхара ший ши кхо ю бёши. халонех иа з кхеъкаш бакъдолчун тlехьа къовсам лоаттабеи, принципиальности лакха идейни саьхетам болашш, балха а ваъара а визза комунистически кхетам бола саг хулийтлга Іалашдара.

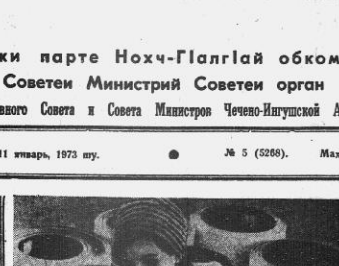

Чкъораш долча пластикий заволо — Ленинграда химически промышленноста хьалхалаттача предприятеех цхьанне — дракел декоративно-облицовочни пластикаш, стеклошифер. Царца отделка йича гептара хоза хул бытовой, общественни, служебни помещенеи. Уж болх кежийн сигал гlолла лелача лаймерйн кlошташ салоповаш хозагlа кийчъяьра.

СССР хьаьз 50 шу дизара баха боагlгlача тайпара накъебкхар дуъьа гlерье я баьнца. Дlадахча шера планаа совгlа 38 эзар квадратни метр декоративни пластикий 250 тонн гергга стеклошиферех хьинай химкишка. Из тоаллм — керда техникех технологин производственна кхъьекхьарах, кхъьегlама оворлге лакхьарах хьахинар. 1971 шера химкомбинатуша пийсйичу 16,7 процент планан хьинар.

СУРТА ТIА: рулонни пластика кийчача партера хьожаш йоалл ОТК контролер С. А. Хмелева.

П. ФЕДОТОВА сург.
ТАСС фотохроника.

УДОБРЕНЕШ ЕХК

Укх деношка сихленнад кхаьнкара балхаш Суженски района «Путь к коммунизму» колхоза. Кхаьнка Удобренеи йоахаш бо колхозхой. Кхьастий дика ду уъ балхаш № 8 йолча бригада механизаторша. № 4 йолча шурйтговаря фермера пхи заарг совгlа тоаш кхо ярдалькха кхаьнка дилла бавинаб уж. Керттерча лъакъье дуккхача шерашка тlаюъла бовьаш дlаййича фермана гонахъарча кхаьнка дилладеш цар из. Бlаьсти хьайбаш леладелаьнга дика кхоачашдарах дlа-ъха.

Моттигера удобреиеи бовьаш дlаййича кхаьнка яхьарал совгlа иган дlаййича кхаьнка а ехьаш лотт. Бlаьсти хьажlаш дlас лаьрхlача № 1 йолча трактороно хьаьш леладелча бригада кхаьнка яхь дуллаш ба механизатораш В. Голенко, И. Липов, И. Акеютенко, иштта кхобарш. Уж ба балха оттаьйолу, лъьтанцера балхаш дика довза иах. Балхаг денах бизза пайда а эшаш бу цар шоай болх. Хlара дlайлаъь ъьъ бlаь тоаш гергга кхо кхаьнка яралохьк мехханизатораша.

А. МУРАДОВ.

ДIАХО КХЫ А ДИКАГIА...

Дlаьаха 1972 шу дикача къьхьегама толамашца чакхлаьккхар Ведана района Кирова цlерагlча колхоза тхьамка леладеларна. План 10 центнер йоаш хlара гектара тlара 12 центнер тхьамка кхелир Мотукаев Тlахьир керте латтача № 2 йолча бригада коллектино.

Шоаш тlаиаша социалистически деккхаш массанел дикагlа кхоачашдьа ду бригада тхьамка леладелаша А. Иснайханова, Д. Решитханова, С. Магалаева, иштта кхыбараша. Паччахьалкхен га тхьамка доккха план 260 процент кхоачашъяьл цар хlарале.

Хlанз тlадоагlача юртбоахаму цера кхы а дикагlа къьхьегама толам баккха дош а денна удобреиеи ехкаш кхаш товдеш, кийчдеш ба тхьамка леладелаш.

ЧЕРНОЗЕМНИ ЛЬТТАН ТIАРА—ДУККХАГIА ЯЛАТ

КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗЕН ЦЕНТРАЛЬНИ ЧЕРНОЗЕМНИ ОБЛАСТНИН ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ АГРОНОМИЧЕСКИ СОВЕЩАНИ

Продукци дуккхагlа, дикал лаккхагlа, дlадолар кlезнигlа—цу лешаех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК цхьана баьча сонамб жоп а луш берригача мехка яьржача социалистически яхьа девза хиннай. Кхы а чlоагlагlа баржаш латт КПСС XXIV съезда решееш а, пятилетка ходламбеш долча кхоалагlча шера план а толаме кхоачашъяьра тlехьара дерригача далъе къьсъеи.

Краснодарски краи ахархошца дlадолавзь гlулакх хьал а лъьца Ерриггеюзни яхьа юкъебабаб Къьлбаседа Кавказа, Российски Федераце Центрально-черноземни областий къьхьегамгой. Из зона мехка эгlара дуккхагlа ялат доакхарех я.

1960 шерагlара 1970 шерага кхачалца лъьттанцеи хьайбашкарех йоаккхех ерриге продукци 1,5-зза совгlа алсамъьяьнай уккхаза, эъьте паччахьалкхенга йоаха керттера кхачан культура — кlо шозша гергга дуккхагlа кийчдьял.

цхьан шера 13,5 миллион тоннал цхьан шера 13,5 миллион тоннал дуккхагlа чу я эцаш.

Хьаьна лъьтсн аъттув бола хаоттама хьалхин хиларо колхозаши совхозашн техникага lаъьлыбер, кхоачашдьалеп дакъа говзал йоаа кадраш хиларо, цу района Ингмаши опытнин учреждешца доккхий толамаш дихаро — цу дерригге а хьалхийтал лаьъта леладелгга наьха санна айлара эша хьаьлаш.

Ялат доаккхилгаеи из паччахьалкхенга доаккилгеи дlахо а дегlалоаллалара, цу экономически районний колхозашкеи совхозашкеи хьайбай боахама эша доакъарш база тоаларе лешаш да 9 январе Ростов-на-Дону яхача городе хьайийлача зональни агрономически совещане дувигрша. Хьаза гулбенаеб Краснодарски Кавказеи Россе черноземни центрен специалисташ, Ингмахой, боахамий кулгалой, производства хьаьхалатараш, партийнин советски органий викаллаш.

Совещане балха юкъе дакъа лоаша ба РСФСР Министрий Совета председателя хьаьхара заместитель П. И. Морозов, «Сельхозтехника» Ерригсоюзни объединене председателя заместитель Н. А. Давиденко, КПСС ЦК, союзни, республиканскн министерствайн ведомстваий бекхтохкаме болхлой.

Совещанин хьаййилар РСФСР юрта боахама министра Л. Я. Фдорентьева.

1973—1975 шераюка Краснодарски Кавказеи Центральни черноземни зонеи зонеи ялати лоскъаршш лоаххила дегlадолаллара хьаьхъеьа доклад ййр ВАСХНИЛ академика И. С. Шатилова.

Доклад чакхъьяьнначул тlехьагlа пренешка къамаллаш дир юртаа боахама Краснодарски краевой совета председатель Н. А. Посеелова, Ростовски областа «Гигант» яхача совхоза керттерча агронома Н. Ф. Трофименкос, Ставропольски края «Темижбекский» совхоза керттерча агронома Б. П. Селиверстова, Центрально-черноземни зона юрта боахама Ингма-тохкама института директора Н. Н. Иванова, Курски областа Медвенски района «Россия» яхача колхоза керттерча агронома, Социалистически Къьхьегама Турпала А. Н. Ющенкос, Черсий-Балкарой АССР Чапаева цlерагlча совхоза председателла, Социалистически Къьхьегама Турпала Н. Б Абубекирова. Краснодарски краи Усть-Лабински района «Кубань» яхача колхоза председателла, Социалистически Къьхьегама Турпала И. Т. Сидоренкос.

(ТАСС).

КПСС ЦК-аи СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

IАЛАМ ЛОРАДЕЛГА ЧIОАГIДАРЕЙ IАЛАМА РЕСУРСЕХ ПАЙДА ЭЦИЛГА ТОАДАРЕИ ХЬАКЪЕХЬА

СССР Лаккехьара Совет 1972 шера сентябрь беттa бархlазлагlа хержача йиъларlча сессе хьежар дlахо а Іалам чlоагlагlа лорадареи Іалама ресурсех рационально пайда эцареи дешага, къьхьегамхой вахара а унахlетнон а, болх бара а салаlара а эша эгlара дикагlдола хьалаш хьахийтара хадданза йоакхо яра паччахьалкхен эгlара лоархlамерчарех пхеа дукха деихар а лаьрхlар цох.

КПСС Централни Комитетон СССР Министрий Советон тlаийцар Іалам чlоагlагlа лорадарехи Іалама ресурсех дикагlа пайда эцарехи Іалама ресурсех рационально пайда эцареи дешага, къьхьегамхой вахара а унахlетнон а, болх бара а салаlара а эша эгlара дикагlдола хьалаш хьахийтара хадданза йоакхо яра паччахьалкхен эгlара лоархlамерчарех пхеа дукха деихар а лаьрхlар цох.

КПСС Централни Комитетон СССР Министрий Советон тlаийцар Іалам чlоагlагlа лорадарехи Іалама ресурсех дикагlа пайда эцилга Іалашдара хьакъехьа мехка гlулакхаш деш хилар.

Пунша цхьана белгалдьакхбаьр дуккхача министерстваша, ведомстваша, предприятеша, Ингматоркама организацеша хlанз а гонахъара Іалам бlехдаларех лорадара а Іалама ресурсех рационально пайда эцилга Іалашдара а хьакъехьа доаглаш. дола гlулакх деш ца хилар, лъьтта, атмосфера, Іоухаи дола хиш бlехлулгга Іадоахкаш е из чlоагlга хоздара технологически гlулакхаш дара кхоачамхиллаг теркам ца беш хилар, Іоухаи дола хиш шиндара, газ цlенъара методаш технологии эргалькха тоаяра. Іалам лорадареи Іалама рузкъаш юхьахьихилийтареи, кхыча актуальни проблемаш хьакъехьара хиланза дергдоаца тохкамаш дена ца хилар.

КПСС Централни Комитетон СССР Министрий Советон тlадилад союзни республикай Комнартей ЦК-аштен Министрий Советаштен, парте крайкомаштен обкомаштен, автономни республикай Министрий Советаига, крайисполкомаштен облисполкомаштен, СССР министерствштен ведомстваштеи Іалам лорадареи Іалама ресурсех рационально пайда эцареи дешаб беш бола теркам чlоагlбар, лъьтан эроэца, лъьтаех, хинех, хьуъех, лъьтан чеиех. Іалам хьаьз кхьаьгlа, лъьтаех пхеа хоаша, предприятеша, организацеша нийса пайда эцара, лъьтанта рекультиванни яра, лъьташ, лъьтан тlара а лъьтан кlалхара а хиш бlех а дир а иа далийтара, хиши Іалами лорадеу хьуиий функцеи лорадара, торф дакълаш лъьтай хиш планировкара Іадоахкам лорабара, хlаббаши бальоевlаши лорабараи вохахьихилийтаран, атмосферни фа бlех, иа далийтара йоллш йола тpавилани нормаии иар лелаяра тlехь лоаттабеча къовсама хьакъехьа деча балхаига хадданза тlехьажам лоаттабар.

Соцам тlа хьадда кхоастаду Іалам лорадареи Іалама ресурсех рационально пайда эцилга Іалашдареи хьакъехьара министерстваи а ведомствай а гlулакхаш, къьста аьлча, отгадаьа:

ССОР мелиорацин кин бохамеи Министерстна паччахьалкхен тlахьожам лоаттабу хьаьстан законодательстнон лььттаех пайда эцара, лъьтанцера балхаш дика довза иах. Балхаг денах бизза пайда а эшаш бу цар шоай болх. Хlара дlайлаъь ъьъ бlаь тоаш гергга кхо кхаьнка яралохьк мехханизатораша.

А. МУРАДОВ.

IАЛАМ ЛОРАДЕЛГА ЧIОАГIДАРЕЙ IАЛАМА РЕСУРСЕХ ПАЙДА ЭЦИЛГА ТОАДАРЕЙ ХЬАКЪЕХЬА

СССР Лаккехьара Совет 1972 шера сентябрь беттa бархlазлагlа хержача йиъларlча сессе хьежар дlахо а Іалам чlоагlагlа лорадареи Іалама ресурсех рационально пайда эцилга Іалашдареи хьакъехьара министерстваи а ведомствай а гlулакхаш, къьста аьлча, отгадаьа:

ССОР мелиорацин кин бохамеи Министерстна паччахьалкхен тlахьожам лоаттабу хьаьстан законодательстнон лььттаех пайда эцара, лъьтанцера балхаш дика довза иах. Балхаг денах бизза пайда а эшаш бу цар шоай болх. Хlара дlайлаъь ъьъ бlаь тоаш гергга кхо кхаьнка яралохьк мехханизатораша.

А. МУРАДОВ.

КОММУНИСТИЙ ХЬАЛХЛЕНЦА

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Дlадахача 1972 шера беркате лер йитар тха боахама экономически а, культурни а вахаре. Партийни организацие кулгаца Суженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза коллективе лоархlаме дакъа лаьцар ййслагlа тха пятилетка шоллагlа шера заданеш кхоачашъеча.

Вайна хенан ма хиларе. Iалама хьалаи соахка кхаши хьайбаш леладерашта аьттун болаш дацар. Iа биреи ахка чlоагlа. Йохьал латташи хиннадале а цу халонаша бохабинзар тха боахама кхъхьегамхой.

Цу хьалаиша кхъеста хьинар тlадахийта кхъхьийча дийлар колхоза партийни организацие хlара коммунистен производства ерригача участккара нах сийлахь-доккхача юбилей — СССР хьаьв ах бlаь шу дизара баха ма боагllара накъабахара тlайича лакха социалистически декхарашна наччаьхьалхен планаш кхоачашъца оарцlгlбоахам.

Хlъьта хlанз из царна дика карагlдьлиннгта белгалдакхха деза. Колхозе кхоачашдаьд алати духхи денккара социалистически декхарашна паччаьхьалхен задание. Дахенга тха боахамара дlахьаьчаьд 3000 центнер йлат, план 2000 центнер йолча; 390 центнер дух, план 350 центнер йолча.

Белгалдаха мегарг долаш толаш дьхьд коммуниста Белхарое Увайса кулгадеча тракторнокхаи леладеча бригада колективно. Цу бригадера хlара сеза дlаьлахча хлолча шера шоай бlу ца кьожабеш кхъьегарах дег тlара баркал ала доагlа. Доагlа а доагlаш сийлен ва колхозе цу бригадера комбайнер — трактторист Дзангиев Хьамзат. Кlи марса ха хъатlаэттача хлоа колхоза кхбола механизаторан яхье боьлитра дехаш алат на доадешна хаиннаьхьа чуйlца дакъхарь этгара ца хьалха кхъосаме вайнар ва вар. Йлат чуэдача лакха хьокхаман дахар бахьан долаш Дзангиев Хьамзатах, Баркинхоев Исраилах, Исраев Иманах лаьттача комбайнерий экипажа районе кхоалгlа моттиг хьожайир. Партхомон колхоза правленин цхьана баьча соцмагlа уж ахчан премен луш белгалбахар. Хlъьта Дзангиев Хьамзата районо «Жигулин» яха литомашина еннай.

Шолш хьуьжъам чуберзабь ма баьллинге 1973 шера кхебергболча хьувькъама лард йолла болабелар ну бригада къхьегамхой. Лоацача юкъа планах доагlар 420 гектар мара па хиннача 570 гектара тlа гурахь дув йлат дlадолийташ цхьаккха тlера цо доалийташ бlаьстена оаха. Хlъьта цар подуктивность лох па йлийтара шерра къовсам лоаттобарца тlайича социалистически декхаран кхоачашдеча Iалашде.

Иштта хьайбаш лелдерашта юкъе партхомо организационни массово-политически болх боаржабарх докхха беркат дьлнад. Фермай дуккхача кхъьегамхошна темпаш лох па йлийтарал совгlа кхы а лакхьаьй. Царех ба ферме хьаьнала кхъьегаш бола долрлаш Фаргиера Мареми, Фаргиева Асламан. Дlадахача шера доахлнтара шура иккхара заданеш дикка тlекхкхочаьшьш цар. Иштта, тешшаме ший декхар кхоачашдеш я Iаьсий леладу Медова Хьава, скотник Цороев Iумар.

Колхоза партийни организацие цlаккха ший бlаргкlалара далийтач кхъьегамхой балхеи вахареи хьалам тоадара гlулакх. Хозяхета оалаш дац, цlагlа парглата хlинара хьежжа хул сага балханара гlулакхаш а.

Тха колхоза берриге кхъьегамхой долгорца, шолг доалахьарча хьайбашта эпача доакъарца Iаланибаь ба. Хlара шера тоалуш доагlа цар вахара хьалам а. Хlанз юкъера лаьцlхlача шарех хlинане бест-бепа 110 сом ахча эц.

Шера болх беш хиннай тха

партийни организацин кастта Дlаделлаурдагlча партийни документаш хьогlург а кийчо еш. Из болх ерригача партийни организацие сапна хlара коммуниста а денал айдара тlабеэабаь лелабаьд оаха. Декабрь бетта цу хьакъеъьа дlадахача бlаргчата шера оахои баьча кийчон баьха иоташ ен хьлар тхо. Цу собранин кхъьегамхошна поошта тlадиллача тlулакхашна коммунистий бехктохкам хlбоннлига, производстве а общественни вахаре а пар авангардин лоархlам лаьхбеннлига.

СССР ах бlаь шу дизарин КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета, РСФСР Лакхехьарча Совета цхьана хиннача торжественни заседане КПСС НК Генеральни секретара Леонид Ильич Брежнева яь доклад бокхкача лоархlаме документ долгз кдетаден болча тха агитаторша, политинформаторша пи наха Дlадовзийни ехетама бола боаржабабьб. Цу балха юкъе эзаб бернига коммунистан, идеологически культуран болхлой.

Массе тайпара къьхьегамхой хьинар ай а деш пятилетка кхоалгlча, хоадамболашгlа долча шера планонн заданеш социалистически декхарашн - толлина кхоачашдара пив кlобергбан тха колхоза коммунистона.

И. БИТИЕВ,
Суженски района «Заветы Ильича» яхча колхоза парткона секретара заместитель.

ЛОАРХlАМЕ ДОКУМЕНТАШ ДlАДОВЗИЙТ

Грозненски бурундеттача балхий управленне партийни организацин ерригача коллективнон дег тlара къьхьалъьх тlайийар СССР 50 шу дизарин КПСС ЦК, СССР Лаккехьарча Совето, РСФСР Лаккехьарча Совето цхьана яьча торжественни заседане материалашпара къоастанъча пхе темах докладаш е лъьлбаь оаха. Цу боккхача масе соно - политически баьха къьъстта терхам тlабохlитарбга «Советски Социалистически Республикай Союз хьаьв 50 шу дизарах» яьнин КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яьча доклада пропаганда яра.

4 январь управленне ерригача 25 коллективе боахлой собранеш хиннай. Цхьа диЙна кепшап укх тайпара дор: «Советски Союз коммунизмага йолда» яха доклад (цхьана яьча торжественни заседане материалех), «1972 шера итогаш лелабаьрга тlапятилетка кхоалгlа шера планаш».

Цига докладаш йийшар управленне керттера специалиста А. И. Пацадзова, Г. А. Фролова, Г. А. Дубровина, М. Л. Некрасова, центральни инженерно - техноlогически служба начальника заместителя В. А. Эдельштейнан, отделай начальникшна ян. К. К. Кошина, Ф. М. Гернберга, кхычар.

2 январь партийни просвещенне ерригача звеньевшца, экономическа школашка «СССР хьаьв — ленински къьлий политика котьлар» яхача темах хьалхара занятн хиар.

Торжественни заседане материалаш документаш Iомадела бурундеттарашта къьлхьашка латтача практикин декхарашна дувза а дувзаш леладу оаха. Духха ха йоаннан № 91 бача буровой нагальшна инженера С. Х. Азамова ший коллективе «Боахам интенсивно лелабара методаш, «производства эффективность ламкхеллга — экономически легlахара керттера хьал» яхача темах беседа йир.

— Цхьана хиннача торжественни заседане яьча доклада тlе Л. И. Брежнева белгал ма дакхара, — аьлар Султан Хасмагомедовича, — керттера декхар хlанз -Iадерзадьл боахам кинтенсивно лелабара, ца дарца мара кхоачашне йиш яц хlанз производствоца хьалхашка латта дехкарш.

Цул тlехьагlа цо аьлар, корара шу, ййслагlча пятилетка кхоалгlа шу, къьъстта лоархlам болаш да, хlана аьчча КПСС ЦК декабрьски Пленумо хьоабалъьш СССР Лаккехьарча Совета сессе чlоагlъьш планови заданеш кхоачашъяра лалап гlулакх, уж дикка тlехкхочашше а тlекъа тlаьстта йолагlача хана тешшаме лард йолла а езадаь.

Буровой бригада хьалхашка леттача хоалмболча векхарех лаьца ше дуначп, цо белгалдакъхар, Iалдакъча шера заданеш шоай бурундеттараша тlехкхочашъяьй, аьнна. Бурув техад 3217 метр кlоагlга, план 2080 метр йолча. Тlаийа социалистически декхарап 154 процент кхоачашлаьд. 60 этап сомал совгlа йолча материалашта хлоабабьб.

— Цу цифраша тешап ду укх нерера план кхы а долаеегlа кхоачаш а вь техниlо - экономически хьокхамаш вай тоаде йиш йолаш хиар, — аьлар нов. Азамова ший къьмаьл чакхдолаш.

Беседа ена хана корта бола къьмальпп дир цига бурундеттарапа а. Ерриге цар уйлап 1973 шу дика хьокхамаш доахаш чакхдаккхара тlеэгlаяь яр.

Буровойшкарча, пекашкарча дукхагlйочча Шеча уголокшина СССР Лаккехьарча Советон КПСС Центральни Комитетон «Советски хlъьта. Советски Социалистически Республикай Союза бедрригача къьлий къьъстгаи-хошка», «Дерригача дуиен хьалъьлка» яха кхайкхаделл дола дика стендаш кlйчьыьй.

Ший ниэах блубина йолаш дlадолалаьд управленне бурувзтарий коллективо пятилетка кхоалгlа шу.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
Грозненски бурувдеттача балхий управленне парткома секретарь.

БУДАПЕШТ — Европе ширагlа йола столица — хlара ди массаза доала къоьнаш я. Вай хенара сийрда корпусан хьалъьтташ лаьтт города промышленни центрашка — Чепеле, «Икарус» заводе, къьнарча гlирсий сийлахьча панорамаша дика товш йола керда здание хьалъеш латт массанахьа я.

СУРТАШ ТIА: городера «Будапешт» яхача отела оригинальни здани, аьттехьа — чlоагlа лорадеш долча городерча цlи хенача исторически памятникех цаl — Дунай тlа гlолла улла зlварий гlиЙ.

В. СОЗИНОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

УДМУРТЕ СТОЛИЦЕ

Шерагара шерага йоккхагlеи лиигlеи хулаш йоагlа Удмуртски АССР столица — город Ижевск.

Хьалъувят керда микрорайонаш, троллейбусни наьхьаш лехк. Городе баЬача нахага укх шера нтт вар совгlа керда квартира нхоачгуьи. Кеолда цlеноша чуховарга новэтхъа эзар гарга' саг.

Город хозягlа хилийтар духьа болх беш я шийтта проектни институт. Масала, ленингradский проектагlа хьалдаьл цхьа эзари ах эзари эрителла лаьрхlа «Россия» яха широкоформатни кинотеатр. Духха ха йоаццан наlараш хьаййлар белорусски архитекторий проектагlа хьалъьча торгови центро. Москвичаша проект оттаьяй металлургий культура Дпорца.

Удмурте ше керамически блокаш хьеэага вlаштlехьбалькхкад. Царца облицовка вай эгlара хьалхерча дийттасса вlаштlгардаьча чуйеча цlеноата. Шерра пайда эц бе-бе бесаш долча панелех, стеклопрофилитах яьча блокех, бесаш долча бетонех, декоративни штукатуркех. Хозяча басарашна ерай керттера почтамт, медицинскин институт, автовокзал, универмаг. Дендрологаша города улицашкен майгашкен дlаеглай сибирски кедраш, лиственница, сийна корсам.

— Города куц долккхиига, — йоаз городской Совета исполкома председателя Шишкин Борися, — оаха дани йоаккхо еш дола гlулакх дг. Ужк шера хьеллараьга оаха удмуртски халкъ Россех дlатохара хетаяь монумент, дlаэо ага я оперни театр, культура дворецаш, керда городской центр хьалъе.

Григорий ЗАХАРОВ,
АПН корреспондент.

Горно - Бадахшанскин автономни областа Ишкашимски районе дожжий мелиоративни баккаш деш латт.

1972 шера Горно - Бадахшански хий декхача системай управлене Мангарски массивера (Къудба - Малибоблекъара Памир) 100 гектар кlаргlаязвайлй.

А. Поляковен, К. Мукминовеен сурт.

ТАСС фотохроника.

ЯХЬ—ТОЛАМИЙ ЛАРД

ДУККХА КОРАДОАГlА Iомаде

«Яхь лелеенше а дикадар, пайдаэедар шоайла дlа-яха эцдар», цу деанзагlа Iалашдаь яхь-яха къьлхьа а Шелковской Наурскийн шин районо колхеторашш. Цу шоайла яхь лелаю мысеевн шу да, къьлхьа цох боала пайда гуш а ба: делегацеи дlа - яха ух, юртбохама балхашта хан - ханнаьха вторган ю, пайна къьъстгама хьалаи яхье карагlдьлиннраиш дувцаш районе гlаьттина тlа материалаш дlайех.

Шолйла дlа-яха ухача хана цар керттера лерхlар бlаргадайна дикадар, кердадар, пайдаедар шоай бlаьха юкъъхьергдолаш хьаьнар.

Ужк шера гуйран хьалхарча деношкех бохам лелабара дикагlйочна практика хьаьнара Шелковской районе баьхка хилар науркаш.

Хьаьшашта духьалбъьхкараша юкъе нар «Черьлеевский» колхоза новкхагlйоча жайу Ш. Тенгизов. Цо хьалъьлаьдаь хьехар дика кийчъьь жел. Къьча бригаднпка сан-на Тенгизова бригале а жерч доахкача желе электрически колориферш оттальй, цар масс хаьна йайха хуэийт Iоаханрй латта моттиг. Колхоза председателла М. П. Савченое жалуй хьалам тоадара партюмен колхоза правленеи дукха къьъстгаш хиларах дийнар хьалъашка. Бурунни аренашка жалуй дезал чубзача 95 цlагlа газ чуйlллай. Жалуй баха моттигаш йоахьеш къьъстта духхи балхан дир ух шера.

Чlоагlа раьза хилар хьаьший «Коминтерн» колхозо вийчьыьча гlюжеи гранулированнии доакъар кийчъеча кормодекхапта. Наурерча делегаце терхам тlаззар доахаина лаьрхlа йиъ бlаь совгlча гептара тlа хьалъеча культурин дьхlинера л. Цу тайпара дакгlе'ааш Шелковской района кхыча боахамашка а хьалъю.

Хьаьший хьожаи хилар кхашка хий диллара райопе зеча балхашка, къьъстта дуга лаьрхlа хьалъеш еш латтача цехашка: Белгалде дезаш да хьалха пайда па эпаи ихнача тух доаллача лаьтташа шелкорчаиана дуга йlадгеи лелар. Хlъьта дуга йlадийначуlтlекъагlа хиио тутах цlеноша да, хlара цох боала пайда гуш а ба: делегацеи дlа - яха ух, юртбохама балхашта хан - ханнаьха вторган ю, пайна къьъстгама хьалаи яхье карагlдьлиннраиш дувцаш районе гlаьттина тlа материалаш дlайех.

Наурера къьхьегамхой республике эгlара хьалха болабеллар гурахь дийнача алаташтга дог1ап чотанокашша хий деттаг.

Баха из мишта ду а зкеча шоай боахаме цу тайпара хий деттаа доладнр шелкончаиана а. Иштта шелкончаиана дукха хьаIомаде мегаргдола хlамаи кордадир наруидикара комсей бецарашта доал леча, шеррача муглагlерга дlайийнача комсаша ергохтехнически обработка еча. Хlанз пар санна шоай комсей бешаашка болх вlаштlехьбалькхкаб шелкончаиана а.

Науреруча къьхьегамхопа Шелковской район бахача хана хьайпар хьайбашта доакъар кийчдара опыт. 1971 шера. Лаьрхlа цу Пулакка «Красный пахарь» яхача колхозе яха хилар Науреруа делегаци. Цига сенаж мишта йолл, люперпая дуган отходех витамипии хьлар мишта йоаких хайра царна.

Иштта дукха кердадар, пайдьнедар хьайпар наурпапа хьайбаш леладеча бохамера а. Жа леладу иттаи делегацеп хилар цlи хенача Социалистически Къьхьегама Турпала Земуламбетов Наурре бригаде баха. Цунгара хьайпга я хlанз наурпий жалуша шоай балха юкъейпхьа духхагlйола методаш: базови методах жела Iоахарий хьалхеларг, бlаьстан юхье деиз жа дахкийтар, Iохьарашта гlулакх дар, самменаш екъар, кхыдарап.

1972 шера 14 декабре яхь лелаче шин района делегацеп пеолйла хьошлагlга яха хилар. Цу наькъагlа пятилетка шоллагlча шера итогаш йир, социалистически яхье боьлап де лиЙхlарп мишта кхоачашдаьд хьекар. Делегацепта керте бар парте райкомий секретарап, дикагlолла жайуй, механизаторап, бригадирап, комсаи делаерап.

Итогаш яхуп тlехьагlга гучадьлар шинна а районо социалистически декхарап сийлепа кхоачашдаь хилар. Шинна а районо хlапал хьакъа кхоачаппар лаьттанн хьайбайн продукци яккхара а из паччаьхьалхенга Iохьара а планаш.

Пятилетка кхоалгlча шера кердача пиЙна яхь Iолло яхьа лерхlа Науреский Шелковской районпакарча къьхьегамхоша цу хьакъехьа договор оттайир.

— КПСС XXIV съезда решенеп кхоачап а еш беррига пиз, хьакъьа Iалаурда вай 1973 шера юртбохама производство кердача лагlа тlа Iоаккхап айара, — йоаз цу догопора тlа.

Социалистически яхьа хьалаш тохкарадпап шера шозза делегацеи дlа-яха ахийта лаьрхlаг цу районий къьъстгамхоша. Ротбьнпарашта КПСС Сийлен грамоташ дlа а телаш шера шозза ергьяк яха итогаш, районни газеташка котбьнаприй цlеран дlаяъеп дола Сийлен доскаи де лаьрхlад. Йъьа итогап ерпбогча комиссепа ионе ба: парте райкомий секретарап, райисполкомий председателаш, юртбохама хьалъха латтараш.

Е. ФАРНИЕВА,
КПСС Шелковской районна секретарь.

ТЕМПАШ ЛОХ ЦА ЕШ

Юбилейни шера план 2 ди хьалха кхоачаш а яь чих яларх бетта чотах 603 эзар тонн продукци ара а хеташ ше денна доп дизза кхоачаше вlаштlехьалъар Аргуханн хьалхамбинета колхеза тива. Иштта 101,6 процент кхоьчьайбир продукцепа реализани яра план а.

Уж къьхьегама толамаш дахара йаржача яьже хьалхара моттиг ца йьхар н. я. Гаймаскаповен Агабековен кулгадеча цекий коллективанна. Тlаийа социалистически декхарап ахь ди хьалха кхоачашдарах рапорташ денйача пу цекий болхлоша ужк деношка а лохъьлийтап юбилейни шу чакхдолаллап шоай хинна къьхьегама темпаш. Дlадахача вгг дийкахь заанеп совгlа врахийкай иттаи эзарап сома маьха продукци. Укхаза белгалбаьша дика къьхьегап хьабоагlа производстве къьхьже лелаерап М. Долаково, Т. Зуфкова, И. Чекуева, иштта кхыбарап.

М. БОТОВ.

IАЛАМА ДУХЬА—САГА ДУХЬА

Фо, хий цlена доаттадара, хьунаш юхаметтаяра хlанзалца дахийтачул духхагlа дlадахийта ахча чlоагlдьдь РСФСР Лаккехьарча Совета Совета декабрьски сессе.

Iалам лоардара бриджета тlа оттаду ахча — хlара арглапара шера план вай мекка ерригача 15 союзни республика юкъяпна ца юкъаь йоала тема.

1973 шера перспективни ше белгалъьш. РСФСР Лакхехьарча Совета декабрьски сессе эгlара пухьаь хьа чlоагlдьдь хьш. фо бlехьара духьала, хьунаш юхаметтаяьтхара чакхдоахача гlулакхашта — 468 миллион сом.

Шера планен бюджетен проекташ хьалхагlе а йийначеп найсъяьчеп РСФСР Лакхехьарча Совета массазарча депутатски комиссеша цхьана яьча заключене тlа могадаьл: «цу гlулакхашта хьъстарча капитальни зложенеех бизза пайда эца» йоагlаш йолл республикански министерствашпа ведомстваши декхарайла алга.

Ахча дlадахийта дерхlача навкъашка хьожарда вай 1973 шу, ййслагlча пятилетка кхоалагlа, хоадамбеш дола шу, экономически берригача мехка хьалъеш латта духьагlйола промышленни объекташ цхьана бохархlйола ха санна белгалдаьд. Цlухьа ла лакхе дийнача ахчех кхоалагlа дакъа хlанз дац аьнна дар газаш цlеиъен дог лувцеи установкаш хьалъе хьожаздь кхлар. Ерригача Совгlаша нийсъяьча Российски Федераце лу 80 процент межхдьатта, 75 процент химически хьоасий, кхоалагlа дакъа хlанз яп аьнна йола цемент, ах гарга металл, кlор, газ. Цу тайпарча хlара производства даим зульме хlамаш аратъеъ. Хlъьта РСФСР йоккхача территорена тlера «ре кий» лоазув доацап я аьнна хеталой а. Федераце лаьтташ тlара цхьаккха а, зламиген йоккхеп объект экспдуатаце дlаэнарйолап яц производстера аратусеа хlамаш бокъонца цlеиъеш чакхйоахаш долча гlирсий комплекс йоацап.

Депутаташа баьча соцмагlа, хиш цlена доаттадара хьожазьъа ча ахчах доккхагlйола даькъа диъ хиса долийтарца — Волгага, Уралага, Турага, Томага. Цу хиша ювзаенна я Российски Федервпера керда хьалъеъь духьагlйола химически предприятеп. Волга а пухех къьлеттачуа доахийча хиний а йистошка хьаьний кердо промышленни центраш — Тольятти, Новочебоксарск, Волжск, Набережные Челны; Тураи Томаи яхача эзараш километраш дlаьхача малхбузенсибирегlарча хиний дlоаххала сихяча темпаеп карасраеаеш латт хlара межхдьаттен гlаи йолла йоккхей мотгиган, техка яьнна пайда лургболаш йола работ йаьш бlаь соагlа я чухаза; Европанеп Азенеи юкъера сийна гlай а хиина латтача 2,5 эзар километр дlаьхача Урал ягача хиво ший бердаш дlаденнад металлургически центраша — Магнитогорскеча Оскеи.

Уязва а ягача моттиге хьалъязьш йолча моллагlча предприятеп, йогаьла санне къьъстача гранаиц школа-Iа эгlаме хиларга гlиллача пхе классан наI эозархlаш яь яле, фон хиши ловоду гlирсий хьалдарап совгlа, шийна гобаькха баьшара хьу а оттаю, Цу тайпара зона километрга кхоачаш шера хул; цул чухьаьча къьдеа могадаь чуlа цlеноп, дворбаш ду моттигап, спортивни базап, берий учреждеиеп.

Кхоалагlачхьа дlадохийта ахчан «еттера дакъа — хьунаш юхаметтаотгавгара. 1973 шера Российски Федераце милиион сомгlа гептара тlа дlайогlаоргьа-къона гаьнан. Иштта дукха балхан дара яьо бахьан да. Хьалкардар— тешшаме юрта боахама бедьял теоrйола зона пилана боарамагlа тlа хьаьп; цу гlулакха шьворча районашка кхап лорадеа дlаэо гlаьнан гlаьнйи юТотаргийи оасаи. Шоллагlдар юкъера Эрсашкьъен колхозашкарчеп совхозашкарчеп Iаьржача лаьтташа ерова ца хилийтара а, хlаьта Къьлбаседелъарчеп Малибоделъярчеп Кавказа лоамашкарча хьуьжъам телаза лаьтташа — Iаьжа доагlача хига уж Iо ца кхаьыйтара а ахча хьежадар.

Кхсалагlдар — цlакхха ца денача тайпара «едопапи» денача 1972 шера ахко дотаьяча хьпнах яьнача цlераша дав зуламаш дlадахаь а цlорхьал ду паччаьхьалхен фонд йlаьхий яр а.

«Сага гонаьхара Iалам лоардари юхаметтаотгавгадари духьа шоай пиэап вlашгlтохараи оагlагlдаэарап тlаьхьа вай хьалкъаьш. Уж мутlаьап Советски Социалистически Республикай Союз хьаьв 50 шу дизара сийна Москве хинача торжественни заседане лакъа лаьцараша тlаййачча. СССР Лаккехьарча Советоч КПСС Центральни Комитетоа «Дуненхьалъашка» лаьца Кхайкареп тlара за. Дерригача хьалкъашка шоашг чlоагlга тlаьхьаьа беш, советски наха хьаьхьехар дlиза дарггоаиа гlулаих кхоачашдара дукха пакъашп.

Валентин ЖАРОВ,
АПН корреспондент.

«СЕРДАЛО»
2-гlа оагl., 11 январь, 1973 шу.

ЖАIУ

ОЧЕРК

Со хиннан дешаранга йоьзан йолуш Кьыл-Кьыр-Кьуьйсу — Карз-Кумашка а. Юкъерча Азе эгIара докккаrIча хина Аму-Дарьина шинна саrIоахь эта йаьккхинера. Цудухьа эгIара хьалха сайна Бурунин арсан бIаргайна дагаера сона ахкан бIайхача малхо йотташ, михо лоьзаеш йаьа юкъерча Азе арсаш...

Шу соннIа эскарг шофер хинна воьла говза водитель ма тха цIенача «Газик»-ца тIе. Бакъда цунна хIа хетач укхаза йолуш беш бо ла ницъ. Ницъ яхар — дукха ха йоьаш тхо л хьалха яхача ма шинин чархий лар. Хьалха из а, мило хIаддаза тIа гIум а хьекхаш, халла мара гуш яц. Тха машина шортгIа йоьа, эламна а урхе йолча, тIехьара татта саш хул. Пожарийла чуух чарлаш.

Iийрийна новкъа дьяна тхо делъхеп тIехьаIа мара дIакхачан зар «Шелковский» совхозе. Совхоза директора Суворов Иван Ильича пIа хена болаш болча жалIуца Эсмухамбетов Наурдийца, Амитов Амурзакица цьяна ныкхар Пацагов Шахiнца цIи а.

— Шолаrла шу мара дац цо воккхаrIа вола-жалIу волаш болх бу. Цхьабакъда шийна оттаьл пIан кIоачашъьв а па Iеш, социалистически декхарш а дикка тIехкхочачиру цо. Хьалха карахдьяначух кхоачамбаь Iе безам болчох тара а бий-хьог1 из а цун новкъостий а, — раьза волаш вела лектъежар директор.

Тоьал дийнар тхона директора цоай совхоза жалIуй толаеш.

— Хьалха Пацагов ма варна воьзна цоай безам бале, кхы а дикаrIа хуртдар, цо цун бригаде дIадолхе, — аьлар директора.

«Шелковский» совхозе дIакхочачаш сюка бы ниъ кIоргс хетийтар тхона цигара дIахо бьяно. Тхо датта боьллаш санна тIехьежача малхо дIахьоккхаденна куьг а доагалеш дIоахкондар тха машина тIатеха брежент. ДIайха дар фо а. Наьхъ бIоьзхоа гIоьмарш, пийлех бьаьа кусаш, бIаьнга малх, доашца аьлча, боруьнн аре мара хIама данар. Молrаrla а доархIаерзеп цу тайпарча моттигге ваха а кхаьета а. Шудухьа, совхозе директора, сона говзанчашца Пацагова хьажъехьа дуташ, лаккача, наж санна тIаниача сага сурт эттар сона хьалхашца. ЦIыбабакъа, ма аьтт1ехьа а хинналхар...

Совскаре яхаш я Пацагова ма латтача моттигге цIи.

Дикка гаьнарг дайра тхона вр тIатеха жел а, дуттиа йоьла оагIорахьа латта кIай кIир теха тоьал докхий цIенош а.

Тха машина тIакховачи, цIагIа ра арвавлар хоаехь лаrIача 35—40 шу йиъа тарлуш воьла гIийла саг.

Салам-моаршал а денна, дахардеиар хьята дацъна, аьлар:

— Шахiнд бIаргаго лоьш дахкадар-тхо.

— Маларla ва шоьна эшар? — воьлаччаьр тхоьа кIаьнъьл деш вар. Нагахьа Пацагов Шахiнд оаш хетте, из со ва шоьна, хIьа та из цIи йолаш яхь вар еше, шоьна гIо де хьожаргда-кх вай.

Аьт1ой хIаьна суртт дацъна нарт-орстхо саенна дегI дола саг вацар сона хьалхашка латтар...

— Хьо ва оахи ахар, — аьнна тхоьаш дIадоьийтар оахи.

— Из тIехьаrIа дувцаргда вай, цкъа чудоьла, — кIезига салаIа, гаьнара ницъ бе оаш бенар, — аьлар Шахiнда.

Фуннагlа дийцача а, тамашийна зама я вай дахар!

Жалу а, тхоьалагIа бIаьшерен цивилизацин — ai Бакъда-ча заман эгIара хъе, миска саг летар, хетар аьлча а, хиннан-кх жалу. Хьалха Пацагов1гар цIагIа сона дайначо вислу а цецваьккар тоьг вай хIама ва мебель, дикагIа йолча радиоприемник, йоккха телевизор, холодильник, царна тарра кхидар а! Из дерриге а чкхаза, гIоьмарш арарча жалIуй фуссаме... Хин со новкъоста фу хийттар, соца-партийни гимна «Интернационала» тIера муrIараш дагадьаьккар: «Хlама а ца хиннар, верриге хургда».

Шийтлагlа шу да Пацагов Шахiнда «Шелковский» совхозе болх бу. Тайп-тайпара балхано дир хьалхарча цхьан-шиъ мера. Дегlабоагlан, алсамбоалаш бар совхоза боьхам. Дебаш дар жа. Жалiуита - тIехь - тIехьаrIа халла дар дуккха ха а леладе. Царна новкъост эшар, бакъда, моллагIа рийза хилашар ду атта боанача балха хаза. Цуьг совгIа жалIуита а лацар моллагIа вола саг вина. Кадай, эренй хьолнех ца кхьаккаш, шийлоьх бесан вола саг мара а лелаторгаш жеш. Иштта воьлаш воьнар Шахiнах сонсош. Дикъа цхьаннеца тIаккха вохханна деш массеех шера жеша болх бир цо. Хьалхарча ца хоош хинна жездадар цунна дайзар жалIуна болх дукха бен а доккхий толамаш дахха а волча Социалистически Къхьегама Турпална Амитов Амурзакана болх бен дахьккха шин шера.

— Амурзака школа аз чакхъяьккхаенаре со гIоьг жалIуй бригада кулгалхо а хинна болх бе, — дувц Шахiнда. — Дакъба цу башхо а говзанчо, дог тIечача сих тешаяр со сай ницъ аз.

— Хоош ма хиллара, хала я ара. Къьсстта ухх гIоьмарш арабIай хьекхача шийлача мик дуьйначу цхьаккха а тайпа е духьаьг яз. Аьхи хьоа кхеккхош хьежача маьхха эламрех личкъа йиндаргIа дац ара жена леарча сага. Хlаьта са оаза ухлаза дарц доацаьа вийнах, Iай а доажаду жа. Доаккъа къеп тха еше а ара дажаш санна тоьам хилаш жена шоьшта дуьйначу доьлъьрах, — дуьш дIаьа во говзача жалIуно.

— Халонаш? — тха хаттара вела а къежа, жоп ли Шахiнда.— Халонаш йоаш хула а хулий бохк? Таханг тха балхах лаьца дувца шо а дахькадач хало йоаш ух аренашка, дегIа Iаткъаьча аккан маьхха тов а1 лоьш назал километраш ниъ беш хьа. Iай аьхий дарц, хотта бар ашна шоай болх ца беш шо а мича Iергда. Иштта тхоай болх ца бича, тхоай декхар кхоачаш ца дича тхо з довлаш, — сатийна дувц Пацагова.

Ворхl бIаьн ах бIаьн кIона жи бо Шахiнда бригада лелабеш. Дакъаш доакхаше а, цхьан хIама хьакхе цхьа устагIа дIаккхаше «Iур» але цунна тIехьа дIаьхьа кхиддаеш. ЦIъабакъда жалIуй бIь когара доттагIий ба.

— Уж жIалеш дешаре тха вIалла йиш а яцар, — йоаь Шахiнда. Цар чIоагIа новкъостал ду тхона жа эра гIолла дIа-кха па даржийта, бертех лоьраде.

— Вертий а я чкхаза?

— Хьалхагlа яцар. Хlинк а. Цхьаннакъара кхаькха яьккачоь тара я уж. Дукха ха йоаш цаl тадниига а енеп «хьоашалгIа». Сона-ма жIалеш тхоьашшиер из. Вежда, жа цунах кхаькхача шекъаьлачача аз цIогIа а тех говз тIехьалькхача, кIезига хотара а яьнна сецдар. Цу вайнах тоьг шагIа а йита ваханар со, е жIалеш а дитаделлар сайца: хьанна дагадар дийнахь делкъа хинне жена бора тIайбогIаргIа яьнна... Цу ана дена тоь а жIалеш а доаш доажадац аз чкъ.

Сона лов шо шиъ балха тоьаш лаьца дувцьлга.

— Фу дувцаргда аз? — аьт1ехьаш волаккъеж из. — Шун когаметта хилча, аз-м Эсмухамбетоах Амитовх дувцаргдар. Цар Iомаваь ма аий со...

— Дика да, Хlьта. Хьайх лаьца дувца хьо ловш ваш. Тlаккха масса устагI бешшо хьа Iула юкъера жа Iангара доахан? — хетт аз.

— Ой, из хиила фуа? Уж дерригаш а, цаl ца болийташ Iангара дага дош ма леннадарий аз! Цхьаккха балхано ах, — йоаь Шахiнда. — Ше денна доь кхоачаш ца дича эхь ма дий кIоанхьо!

— Тlаккха кIара устагIама тIера мел хул дыккхий оаш?

— Барх1 килограмм барх1 бIаьграмми..

План?

— Ялх килограмми ши шIо тIаммий.

— Гой хьона! Тlаккха Iа их хьай дувца кIама дан...

Ший кабинета чу ахча шийна кьемакл деш директора дийнар тхона экономисташа лаьрхIачох кIы а 900 килограмм тха дIадеча совхозо ух цена тIийна декхарш кхоачашхул яхаш. Цу деношка совхоза директор Иван Ильич Суворов кхаьчар Пацагов Iар бригаде. Уйлаза жайшна директора хьоахарийр план а дехаваш а.

— Хlинк шун бригада уж 900 килограмм тха дакъха торо хьаьа. доаш кхоачандаьч хургдар-кх вай, — аьлар цо.

— Тхоай низ дIакхоачар-м дергда,—бригада цIергда дош делар Шахiнда.

Тlаккха Пацагов1гар дерга тха эзача из 900 килограмм хинна ца Iеш 1200 килограмм совгIа хилар! Из ца тIайпача декхарел а дукхагIа дар.

Цул совгIа бригаде, лезача вигь сага когаметта ши саг мара ваш: Шахiнда шен фуссаманга Зинен, хIьта а тIадоаrIача шера цхьа эзарн ах эзарн килограмм тха дакхха а лархIад.

Бакъда, аз ма аллара, жалIуно дIакхадаьнзар цу хьаьхезьяра ший къамаьл.

Цхьаккха тайпара курал ца еш дувц цо, вешта цун а цун новкъостий а доккхал да бийг-м я. Дикача фу дола доаш а коа тIара оалхазарзан а кхелара лаккарча хьокхамашка кхачара йолуш конкурсе дакъа лоацар цо «Шелковский» племовщесовхоз а. Хьалхара моттиг ешай совхоза коллектива. Цуьа совгIа «Волга» автомашина а кхы взар тоьаш а ма денна. Хlара йаьа устагIина тIехьа 120 Iальар кхебьяб. Из ламиза толам бан. Хlьта цу толаме хьалхарча моттигех шоI йIаьнан совхоза Горвашинача жалIуно, шийбаьа бокъонца волча говзанчо, бурунин арений да волча Пацагов Шахiнда.

Хь. САРАКАЕВ.

МАЛАВ БЕХКЕ?

Хьайбий боахама жа лелаdар керттера дакъа деце а пайда боаллаш гIулакх да. Цхьабакъда, Гроznенски района цхьаьолча боахаматка хаIра йоакхо яц цун.

Бахьна нахагара йIцар а тIехьа дIалаьрхIаеннга тха дохкара 1972 шера пIан кхоачаннъьзаьлас, шоай къьсстта къьийдача 85 процент мара пIан кхоачашъьнцар района боахаматка, 51 центнер тха дисар пачча-хьалаьхенна дIа ца луш.

«Загорский» совхозо тха дохкара шера пIан толамца кхоачашъьлй. Цхьабакъда, из цхьа боахам мара лоархIабабаьд планах. Вокг боахамаша геттара дохха хьокхамаш дьхар. Хьасстта а белгала я шера пIан 23 процент мара кхоачаш ца яь «Советская Россия» колхоз. План 22 центнер йолча 5 центнер мара тха дехкадаш цо. Пятилетка ихедисача шерашка а планаш кхоачаш ца яр кхерам болаш хьал этта1 цу колхозе. 1973 шера 5560 устагIа хила беза1ш бар — боахаме, цьъа-ча ма хIанен дуьхьал лелаdар устагIашца вIашн эдаро (промышленни скрещивани ярд) вай республика лоаман хьалашка бокъка пайда бакъда йиш йолга хьаьхе-кхаьд. Иштта, промышленни скрещивани ярдца ах тоделла лоаман альтернатива ца хьаьа тха дехкар тIадиса мегаш да.

Жа лелаdар пайдане а даргIа продукташ яха йиш йолаш а гIулакх да. Цудухьа духгагIа дебаде деза уж. Юрта боахама Iаймай кандидат а, Д. М. Оаничева № 15 пачча совхозе Гроznенски бух долна жа тханен дуьхьал лелаdеча устагIашца вIашн эдаро (промышленни скрещивани яра) вай республика лоаман хьалашка бокъка пайда бакъка йиш йолга хьаьхе-кхаьдаш. Иштта, промышленни скрещивани ярдца ах тоделла лоаман альтернатива ца хьаьа тха дехкар тIадиса мегаш да.

Жа лелаdар пайдане а даргIа продукташ яха йиш йолаш а гIулакх да. Цудухьа духгагIа дебаде деза уж. Юрта боахама Iаймай кандидат а, Д. М. Оаничева № 15 пачча совхозе Гроznенски бух долна жа тханен дуьхьал лелаdеча устагIашца вIашн эдаро (промышленни скрещивани яра) вай республика лоаман хьалашка бокъка пайда бакъка йиш йолга хьаьхе-кхаьдаш. Иштта, промышленни скрещивани ярдца ах тоделла лоаман альтернатива ца хьаьа тха дехкар тIадиса мегаш да.

Дахо ла йиш йоацан хIамъ хет сона ерригача районе 1972 шу чакхдоалан планагIа 25860 устагIа хила лоаш 19498 устагIа мара ца хилар. Хlама дацар, нагахьа санна цу гIулакха боахамий кулгалхоь, керттера специалистан сага баларе.

Лоаман дьхIенашка лелазургдаран гIоьа тха дола жа да. Шоашка деце республика кхыча районий боахамашкара шортта дохкаш долаш да, бебаде мара па дезаш. Цхьабакъда, боахамашта а пачча хьалхенна а бокъка пайда дургбале а шоашта хьатIайнца из гIулакх Iадаьккъа, вешта альта, шоашта из «бола» намбола бе-зам болаш бан районе боахамий лелаdар специалисташ. Хlьта духхьал районе хьашийски дьхIенаш йоланаь. Цхьабакъда, аьлыхи гурахьи цу дьхIенех бизза пайда ийбаш, долчча тайпара аьлча, цига дожжаде жа хилар районе боахамашка

Доазол дехьара

НАБАХТАРА ПИСЬМО

Мадридерча Сахьатий улицех цхьа бахьан доацаш алад хьажа-юкъе етта мотт. Укказа ягIаш тера-доуде Дворете франкиста-ша цхьана эхьамех. Пулахх ца хьоозадеш ди дIадолаш. Цар лер-хIар — опозиции кхерасела, цуна на юкъера яхь боабь из дIайоаж-кхиIа. Дукха ца йоаццаш укказа дIайолелаер шера 1001-ра йола судебни процесс, «Юманите» газе-то яхачох. «чих тIехьхьарча пе-рашка эпнаца политически про-цессаша» юкъе йожкхаIтъярех цаI.

Полицейскеи кхы барахьа дий-ха шпицаш гонахь а латташ перегородкал чухьаха а латIа мадридски болхлой кулгалхо Марселино Камачо керте а во-лаш воза эх легальни болхлой комиссей (демократически профсоюз. — **Ред. белгало**) итт активист.

Iаьдалаш оэрнагIдьынад Сахьатий улица тIа суд елга пролет-тарски Испанена ца хайтара. Цхьабакъда, Iазап тIаоттаде кийчуьун хилар Мадридех Барсе-лонаъ. Балббао а Хихоне а гучаа мэ даьллинге а, правосуде Дворе-те тIабахьхар эзаран нах. ПоагIача демонстрантий колон-наша кюкъе бо шлатерсин Астуре долегаташ, «СЕАТ» яхача автоза-водера викалаш, гонадеси гIишлонхой, металлургаш.

Шоашта хьаттдоацаш бола нах суда залг ту ца бIтара долла хIама дадъ Iаьдалаш. Бекхе бен бавани кулгех тIабаш доахкаш, докхча полицейски хь гональ до-гIат бе. Зале багIараш кертте-ча дакъе тIема тIулакхаш тIара нах бе.

— Шоана ховш дий, шон шун доттагIийн хIинзара мехка режим харцахьарча пашхьаца дIаяккха гIийрад эъмна бекхе долга? — хетт трибуна председателла Марсе-лино Камачога.

— Из хаьа да. Из бахьан а дIаккха кхайкадалла безам бе шун забастовкашка дакъа лаьца-рашта а эгIара хьалхарча аргIана уж хьаеайтараш та — болхлой комиссей активисташа а оанион ду низам.

Испани эгIара кхиазIчарех йолча Карабанчель яхача пала-та воала Камачон шун нйс нов-хьостI. Оланокай камераша я бекхе, цар денал докадеш, шоай кхосам лоаттабе бакъ гIулах-кхах бола цар тешам боабе гIерг франкисташ. Цхьабакъда, пар-тIатон садикъараша деладер техьа да.

«Е инзаш дарах а, с тюремщи-каша Iелап врач а, с дийн мед-йоаккхача хана каторжин балхан де шахташка ахийтарах а мо-гIарадаш тха кIоначъал доладе, тхай дог тийшина хIаман тIара тхо юхадаха. Оахон караййача гIулакха тхо массаза а тешаме хиннад, иштта долаш дIачакх а дарда. Болхлой кIасса хьаттий гадоаккха сийлахь - доккхача гIулакхаш, — яду Камачоех шун денал долча новкъосташ шоай кхаIийгIа аралдийтача письмо тIа.

Трибуналн председателе, хоам бу доазол дехьарча агентстваша, бехке бераштта ерриг а набахта якха 612 шу ха тохиза дет.

Луис СЕРРАНО,
(АПН).

ПОЛЬШЕРА ХОАМАШ

Ух тIехьхьарча хана Польше массане а кхоабалъеш юш «Тийр» яха операци» ьъина цхьаш цIераша чулаца мегарийолаш йола бIубенна отташ инженерно-технически кхо проект. Царех дуна Интерпресс яхача польски агенстве корреспондента.

«ТИЙ» ЯХА ОПЕРАЦИ

Цу хъамо гIадвигар Варшавера Гданьске бола хадланаа машинаш эла Е-81 яха ишкъ боазаш мел бола водитеаш: Кезмарка юхьх. Висла тIай туллаш датт. ХIал-залие санна Ганна везарташ пон-тонаш тIаь тIа гIолла — пIромо тIа хайна, ших дехьавала я хIав-та ишта Мальборк гIолла го-бахьха бодача яьаькъгIа ласта а.

ТIаь керттера гIолла хьадаьл Гданьски Гданьск судоверфаца. ЭгIара халагIа йола золаш кхоа-чашъяй Гданьски судоверфе бол-хлошца: ухъаза хъавий юкъе гIолта дIаоолош болх тIаь кIайле. Цун гIолаг — 1000 тонн, йIоаьл — 150 метр. Шим понтона тIа а йилла Гданьски заливе гIолла а пул тIехьагIа уратIа Висла тIа гIолла э дIадай «IIIле. Цу-заяка пайза иIийр буксирий бIарчача флотилех. Из дIайо-хийтIаца пIаштIехьоаккхача кулгалдаш хинчий специалистий штаб: Гданьски политехнически института Iилман болхлой, «Мос-тострой» яхача предприяте болх-лой, буксирий капитанаш.

КIийке когаш тIа юллача хена Iальбмате пийса бе бийзар болх. Хlаьта из тIехдика чаьх а баьлор. Деррига а 1973 шера эко-нлуатаце дIаоьуьгаа тIай.

ХIЛ ДЕХЬА ЬЬИР

«К-800Б» яха землеверцалка Пасечно яхача мотт-ге сайгал доаккхача рудникера болх чаях-бьаькха мынача хана Малоюки рудникера дIаьлла дадрхIар из. Долла хIама атта дIа ма дер-заргдаяй шига-м, нагахьа санна по... 1350 тонн озап хиннаецаре, хIаьта цун ларкхал 75 метр ларъе-сарс, нагахьа санна рудникаш кхоьнца ше ма яррa хьахьокхаш доца масал.

СЭВ-а доазонел чухь ньъана ле-ладеча гIулаккех хьлхуларан уьх шерре а гуш хургда — бIаьш ъъарап тоннаш аьюминиевн прокат хургьа Польшана.

СУРТА ТIА: Новокраматорски машиннашъеча завода марка датт ну цеха оборудование тIа.

ЦАФ—ТАСС сурт.

ПНР. Город Конинерча алюминиева комбината гIишлохьоаш дуккха ха йолаш рапорт деннад предприяте доархIамегIара нехан хана хьалха эксплуатаце дIаьлара-рах. Ухъаза оборудовани айтай советски чехословацкни машин-нашъеранца. «Конин» комбинат хьалъар — социалистически мех-кий экономически интеграци бо-Висла сехьарча берда тIа пай дехьарча берда тIа вожи хиннеаца-ре а. Массазадолаеш санна золаш пхьоь цхьан тIаьга лоалургдоцаш иззаш доза.

Уж шаккхе рудник чуйоагIача санал доаккхача тарнобжски комбината кулгалхошта новкъост-тала баьккъар инженераш. Масех сехь бутт баьккъар кийчо ен. Висла тIа хьалдно дахчан 1830 кога тIа уьла тIай «Чархан ле-лача новкъа» кхаь учестокаш юга-ечана хана землеверцалке техни-чески аIапIтехьа йай хьожашш пийсача новкъа хьожаеш йолча искусственни чини «Гайбренахь этташ хиннад из.

Ийс ти баьккхаш из дехьайоак-кхаш. Пхь тIа Голла бе бозаш юхе биса 50 метр ишкъ боккхача машино минута 3 метр йолаш баьб.

ГОРОДЕ ГIОЛЛА ЛЕЛАРИЙ НИКЪ ЦА БОХАБЕШ

Столицерча, транспорт эгIара листагIа лелареч йолча цхьан уз-лана — Незлитимоста бульва-ри. Вазнечески ужасен ходдее ешча дIаоттаккхьаьб варщавски Лазенковски магистраль юллаш боалкхаеш. Кастта цхьаа вай-тIапъяь наькъал аIапIгIехета читинг: хьалъе йолаеннаа чухьаа-кеоттера туннели цIи оагIонара гIишлой наькъашш.

Листта машинаш лелача ну мотт-тге хуоиеш йоаккхача юкъа уж совцаяно чIоагIта халача хьал тIа оттасеъъаь транспорт. Цу хана лаьхлар халагIчарех доза декхар хьоачаше — авто-мобилаша тIамашени яхча цо со-пиъяь дучъа Висла тIа гIолла дер-ригней дIоазал 470 гарга мотт а доачаш доза йах тIий тиала.

18 ноябре шолгIа пийсаь сар-рахьа боъъонца кIийчо яь яьинаа-кул тIехьагIа тIаьш тахха бола-белар гIишлонхой.

Як. ШИПУЛЬСКИЙ,
польски журналист (Интер-пресс — АПН).

Доазол дехьара

НАБАХТАРА ПИСЬМО

Мадридерча Сахьатий улицех цхьа бахьан доацаш алад хьажа-юкъе етта мотт. Укказа ягIаш тера-доуде Дворете франкиста-ша цхьана эхьамех. Пулахх ца хьоозадеш ди дIадолаш. Цар лер-хIар — опозиции кхерасела, цуна на юкъера яхь боабь из дIайоаж-кхиIа. Дукха ца йоаццаш укказа дIайолелаер шера 1001-ра йола судебни процесс, «Юманите» газе-то яхачох. «чих тIехьхьарча пе-рашка эпнаца политически про-цессаша» юкъе йожкхаIтъярех цаI.

Полицейскеи кхы барахьа дий-ха шпицаш гонахь а латташ перегородкал чухьаха а латIа мадридски болхлой кулгалхо Марселино Камачо керте а во-лаш воза эх легальни болхлой комиссей (демократически профсоюз. — **Ред. белгало**) итт активист.

Iаьдалаш оэрнагIдьынад Сахьатий улица тIа суд елга пролет-тарски Испанена ца хайтара. Цхьабакъда, Iазап тIаоттаде кийчуьун хилар Мадридех Барсе-лонаъ. Балббао а Хихоне а гучаа мэ даьллинге а, правосуде Дворе-те тIабахьхар эзаран нах. ПоагIача демонстрантий колон-наша кюкъе бо шлатерсин Астуре долегаташ, «СЕАТ» яхача автоза-водера викалаш, гонадеси гIишлонхой, металлургаш.

Шоашта хьаттдоацаш бола нах суда залг ту ца бIтара долла хIама дадъ Iаьдалаш. Бекхе бен бавани кулгех тIабаш доахкаш, докхча полицейски хь гональ до-гIат бе. Зале багIараш кертте-ча дакъе тIема тIулакхаш тIара нах бе.

— Шоана ховш дий, шон шун доттагIийн хIинзара мехка режим харцахьарча пашхьаца дIаяккха гIийрад эъмна бекхе долга? — хетт трибуна председателла Марсе-лино Камачога.

— Из хаьа да. Из бахьан а дIаккха кхайкадалла безам бе шун забастовкашка дакъа лаьца-рашта а эгIара хьалхарча аргIана уж хьаеайтараш та — болхлой комиссей активисташа а оанион ду низам.

Испани эгIара кхиазIчарех йолча Карабанчель яхача пала-та воала Камачон шун нйс нов-хьостI. Оланокай камераша я бекхе, цар денал докадеш, шоай кхосам лоаттабе бакъ гIулах-кхах бола цар тешам боабе гIерг франкисташ. Цхьабакъда, пар-тIатон садикъараша деладер техьа да.

«Е инзаш дарах а, с тюремщи-каша Iелап врач а, с дийн мед-йоаккхача хана каторжин балхан де шахташка ахийтарах а мо-гIарадаш тха кIоначъал доладе, тхай дог тийшина хIаман тIара тхо юхадаха. Оахон караййача гIулакха тхо массаза а тешаме хиннад, иштта долаш дIачакх а дарда. Болхлой кIасса хьаттий гадоаккха сийлахь - доккхача гIулакхаш, — яду Камачоех шун денал долча новкъосташ шоай кхаIийгIа аралдийтача письмо тIа.

Трибуналн председателе, хоам бу доазол дехьарча агентстваша, бехке бераштта ерриг а набахта якха 612 шу ха тохиза дет.

Луис СЕРРАНО,
(АПН).

ЛОРА ХЬЕХАМАШ

ЛОРАЛЕЧАШ: ГРИПП!

Атта, дукха зуламе доацаш лаз-вер хет гриппих дуккхачарна. Ло-рашка ца болхаш Iа уж дукха-за а — шоаш дахьа дарбах кхоа-чам хет, хIаьта шкъала уга лела-лацьехьа а из лазар токхаш барш а хорабогIа.

Грипп Iам замалаъь къьъста чIоагIа даржаш, хала лазар за. Гуйран - Iан замалаъь цу лазара духьала отта къьъста хала луч организмана халача климатически хьадаша Iоатхъам бар а тоъъал витаминаш па хIилар а бахьан до-лаш.

Шкъаццадолча пераш-ка дуккх-ча мечкашка бахача наха юкъе даржаш, паччахьлIкенаша доккхий денаш деш, цхьан хана дуккхача наьъа, пиллIейпо йохьаш-ехий хиннаш гриппо.

Грипп хьедерш дуккхачъ тайна-ра шоуьаш я, цхьабакъда, цара къьъсеш доаттабе пIаьъала дуу-ж хувцалуш а молхашта духьал-лъттлаш а хIилара.

Лазар хьалоал гриппах цамогаш хиннача сагатара, из шийл хIийт-тача дийнах ден хьедеина дIа-даллалца йолча хана дIадоаржа-ду по из.

Гриппи хьоадеш йола салоаъча хIамаш худ из долаш волча сага-та гIиршинг дацъна, кхайкавича, по кхамаьл деча хана багара ара-ухъача цIицанца, тугашца, шо-дацца, хIаьта ши метр гаьна латтаа сагага дIакхача а тарлу ви-руе.

УналцIенача наха гринп атта кхеташ хилар теркал а деш, из хьадалара никъ фега гIолла шин-ханиа болга а хоьш, тергнаца къьъсеш доаттабара. гIулакхаш массаза оарцагIа а вальна пхьана чакхдаха деза. ТIакхха мара дIа-да кайолаш хургбаш гонпанара дIоъъсам.

ЭгIара хьалха де деза — саг цамогаш хинначий хари из дIа-къьъстаъара. Грипп хIийтта саг произвоъъеш, лаьцна заведене, дукхха наь цхьана болча къьъча коллективе аха мегарбаш. Сиха мотт ниж а цIагIа лор неха а деза. Сон сихл ца йоаццаш дIаъъе-жаш хилараца белгалйола гриппозни инфекни. Унахо дукхха наь аIапIгIкийттача ийкъеъча, пун-гара лазар дIадала тарлу дукхха ятташ болча нахата.

Ший хаиначъь дарба де доалала-ро, метта уллаш ха яккъаро аттта-ча доаккх дахара дарба деаца, оолжкеии йоаццаш кIалхараваьла новкъостал ду унахочоа.

Лор хьа а кхачалъеъъа унаъцIе-нача дагIаццонцара, къьъстера а грипп кхераче долча хагийна бе-рацIара дIакъоаставе воза унаъо. Иу гIулакха пайда эца мегарбеа къьъстача цIенеоех, юкъе оттанаъа йоккъеъ, духьалъъкхача киссех, кхыча торопех. Унахо чуъълача цIагIа къеъъаеча фо чухьеъийта деза, сквозняк хургIола хIама ца хилийта а хьожаш. Тlаьца гериа хьекха еза цIа шеиъеча хана, кIаьта деаиифицируюш средстваш теха хуъе дикагIа а я (хлоромина раствор — 0,5 процент, хлорни кIар — 0,2 процент).

Грипп хьоа ца унаъочоа хIаиаза на боалача наза биалха вIашкаъ-билла марли боалладе деза батах, из хIара денна кхекхабе безо, вIашка аъшк етта еза цунна.

Унахочоа деланно гIоъъеIа (Iагаи, мIараш, оарххIаиаш) цунна хьал-хIиикара ъъа ма ишцIинге а кIежьаъежкхача хиша ййла еза, кIаьта хьожаш дуккхачу барзкъашш, тIа - кIал йоаддаю кIа-маш, мерех хьекха йоьалаъъаш ехкежаде деза.

Грипп да хIилийтара новкъостал ду организм чIоагIъеш мел дол-ча хIамо. Цуъъаца бохкхаиаш про-филактически лоархIама да деггIах тIаьца пахаиш хьекхар, кердача фега делар, физкультура яр, вахана-ра режим иййса вIашIкелъьяккхар, ккхача витамиаш цIаъъа-гIа хIилIйтар.

Деррига деГ1 унаъцIена лоаттабе-ча гIулаккхаиге иййса гриппа духьала лоаттабеча къьъсеча кхы тайна средстваш а я — лора чIе-хамагIа неча езаш йола гриппа духьалара молхаш.

Гриппана цIерра къьъсеан лоаттабара къьъста бохкхача лоарIе-Iамо да промышленни предприятеш, школаашка, общежитеашка, столовошка, коммунально - бытовой объекташа, хIаьта шатта транспорта тIа а санитарно-гигиенически режим лелаяр.

Шелал чуъъаргIойаш цIенеоп къьъла, каст-каста цIагIа фо чу-къеттйта, сквозняк ца йоаццаш тIаьда пахаиш а хьоккаш цIенде деза. Кино сеансаша, урокашта юкъера хаиаш йIаьъъе еза, иу хаиах фо чуъъетийтараи тура чи-наш цIенъяра пайда а яиаш. Промышленни предприятешка пайда иййса иш беза ветиляционни къьъстаъ. Во къеж йоаттIа, тIаьда пахаиш а хьоккаш цIенде деза. Кино сеансаша, урокашта юкъера хаиаш йIаьъъе еза, иу хаиах фо чуъъетийтараи тура чи-наш цIенъяра пайда а яиаш. Промышленни предприятешка пайда иййса иш беза ветиляционни къьъстаъ. Во къеж йоаттIа, тIаьда пахаиш а хьоккаш цIенде деза. Кино сеансаша, урокашта юкъера хаиаш йIаьъъе еза, иу хаиах фо чуъъетийтараи тура чи-наш цIенъяра пайда а яиаш.

Гриппанара къьъсеам — ерриг-на паччахьлIкенаша юкъара деклар, хIаьта из къьъстера а гриппа дIаоттаккхаш болхлой хьалхарча кIалхараваьла новкъостал ду унахочоа.

Хьара 3—4 сахьат массаза доал, хуъъа а хуъъаш батах, маршал гоохкадоаца деккхар а дах къьдеха деза общественни кхачаша бувза-бенна болчеи торговлерчеи, транспортерча а бувзамерча а, дарбан-

профилактический берийн учреждениежкарча болхлошкара.

Дагахкаде доацаш, экземеина дуъъаларо санитарни режим йиъза къоначъаьюр, унахо цIй хаиначъа хьаучаваккхаро, дIакъоаставаро, цунна дарба даро гриппа эпидеме-ца цIерра яржалга кхачеча па Iеш, къьъст-къьъста нах осложнеш ца хулийтаеп лорабе ййш хулийтаеп а хилар.

Осложнеиеш ца хулаш йисача гриппи дIаъъа дIадоал. Нагахьа сема осложнеиеш яьржа моттгат хуъе а медицинскеи болхлошка я царца толаеш къьоъсам лоаттабе йиъ хулийтаеп лорабе ййш хулийтаеп а хилар.

Республикан город Грозиеи унаъцIено лоарыра органиша данза-даре мел доаиар ду эпидемца па гIаттийтаран гриппа хиннача наха дарба дарап.

Гриппанара къьоъсам — ерриг-на паччахьлIкенаша юкъара деклар, хIаьта из къьъстера а гриппа дIаоттаккхаш болхлой хьалхарча кIалхараваьла новкъостал ду унахочоа.

Хьара 3—4 сахьат массаза доал, хуъъа а хуъъаш батах, маршал гоохкадоаца деккхар а дах къьдеха деза общественни кхачаша бувза-бенна болчеи торговлерчеи, транспортерча а бувзамерча а, дарбан-

Канискуий деношка. С. ХАКИЕВА фотоэтюд.

ЖУРНАЛИСТИЙ ГОВЗАЛ ЛАКХЪЯРО

Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза Правлене биюрос хоам бу, ткх шера, 13-гIа январе, 17 сахьат дьяча «Грозненский рабочий» газета редакце заседанеи зале ух темаех лекцеи ешаргIахьара:

1. «Партийни хенаойозон ленински принцип». Лекци еш КПСС Нохч - ГIалгIай обкома пропагандаи агитацеи отдела заведующе заместителе А. А. Ко-валева.

2. Газета мегтахи стилех. Лектор профессор Калинин.

Лекцешка ладугIа бех республикански многотиражкни газетий, телевиденеи радиои студе редакцей творчески болхлойн районни газетий редакторашн отделий заведующеин.

Нохч - ГIалгIай АССР журналистий Союза Правлене биро.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

Газет эрадуьй шинаюи, ерем, шоаттеи деношка

ТЕЛЕВИДЕНИ

11 январь
I ПРОГРАММА

16.45 — Передачай программа. 16.50— Лошка (географет йола дешара пере-дача). 17.15 — Нах хIетамга кхеборе йола беседаш. «Книжкаин берашш» 17.45 — Веранга долча фильм. 18.00 — Хьалхий доттагIеннга пай ина ба (ис-тчий мегтала). 18.10 — Мадеиний ор-ниским университет. «Знаман - техни-чески прогресс — керттера иъъьъьаьи». 18.40— Мегзиинатерца бIаьстанга кийчо ен еш ба. 18.55 — Документальни фильм. 19.05 — Нохч - ГIалгIайн гIул-ле. Информационни программа (орсий, ГIалгIай мегтала). 19.25 — Кинокурь-нал. 19.35 — Дунен хьалхъатта юкъера обозреи. 19.50 — «Вашингтонски кор-респондент» хьаьа телевизионни худо-жественни фильма премьера. 3-гIа се-ри. 21.00 — «ХIа». Информационни программа. 21.30 — «Белоруссеи хал-ларий венок». Минскера передача. 22.15 — Болебоаллех йола СССР-а чем-пионат. Мальчик. Ринера передача. 23.15 — Кеваллаш. Передачай про-грамма.

II ПРОГРАММА

20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Со-циалистически къьъст колаеш къьъста-рашта йола концерт (иохий мегтала). 20.45 — Телевизионни спектакль, Хьал-хара дакъа.

12 январь
I ПРОГРАММА

11 январь

6.30 — Юртара вахар (гIалгIай мет-тала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 8.30 — «Грозненский ре-бочий». «Комсомольское племя» газе-тай обзор. 7.30 — «Сердало» газета дIаоъъ. 7.35 — Москва. 8.15 — Передай-чай программа. 8.25 — Хьалбан деда-дераш шоана дола концерт (гIалгIай мегтала). 8.45 — Москва. 10.00 — Рай-она яхьеча дола доаи (иохий мегтала). 10.15 — «Хьалха латтача хьалха дагIаццаш» яха концерт (иохий мегтала). 10.45 — Шелалах хула лаза-ваш уж ца хьанаца ду гIулаккхаш-ча кхы беседа (гIалгIай мегтала). 11.00 — Москва. 18.00 — Сат автомобиль, ишкъ (орсий мегтала). 18.40 — Кегда хоамаш (орсий мегтала). 18.20 — Кегда хоамаш (иохий мегтала). 18.30 — Кегда хоа-маш (гIалгIай мегтала). 18.40 — «Шоана хIанаца» яха радионурал (иохий мегтала). 19.00 — Москва.

12 январь
I ПРОГРАММА

06.15 — Медведев. «Баранкин, сат хIа». Литературах йола дешара пе-редача. 16.45 — Къьоъбарашта. «Кер-дадар ларъеш». 17.15 — Ма ма ма программ баршта йола передача. 17.45 — Бе-раштта йола фильм. 18.00 — Йоккха ис-кусство — берашта. Говьке пIевагI-дола бернйн къьоъбойнн фильмай ки-ностуди. 18.30 — Фигурни соалозаш хоккарах йола СССР-а чемпионат. Шишлине цхьана соалозаш тIаккхъ. Ший лоламах йола программа. Ростова передача. 21.30 — «Хьа». Информацио-нални программа. 22.00 — Бобога телевиденеи. «13 гIанза» яха телевизи-онни театрин мегтахи. 23.15 — Кеваллаш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

18.45 — Шоана хIанаца «ГIалгIай мегтала». 19.15 — Нохч-ГIалгIай чу гIоллаш. Информационни программа (орсий, иохий мегтала). 19.35 — Хоа-маш, песнаш. 19.40 — Шоана, бераш. 19.50 — Пятилетка 3-гIа цу. Хьалхара-ча деношка деза дакъа кIоначъаьюр. 20.10 — Хьалхадаттарша йола концерт. 20.50 — Телевизионни спектакль, 3-гIа дакъа.

РАДИО

11 январь

6.30 — Юртара Iуйре (орсий мегтала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский ре-бочий» газетан обзор. 7.25 — «Ленин-ский искра» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Республика городехь иохий мегтала. 8.45 — Москва. 10.00 — Партийни документаш. Ку-цара кийча да (орсий мегтала). 10.15 — ДоттагIий оазап (орсий мегтала). 10.30 — «СомгIакхетара тIа тIа» яха му-зыкальни передача (гIалгIай мегтала). 17.00 — Москва. 18.00 — Кегда хоамаш (орсий мегтала). 18.20 — Кегда хоамаш (иохий мегтала). 18.30 — Кегда хоамаш (гIалгIай мегтала). 18.40 — Москва.

12 январь

6.30 — Юртара Iуйре (орсий мегтала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Хаоттам. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий» газетан обзор. 7.25 — «Ленин-ский искра» газета обзор. 7.35 — Москва. 8.15 — Передачай программа. 8.25 — Республика городехь иохий мегтала. 8.45 — Москва. 10.00 — Партийни документаш. Ку-цара кийча да (орсий мегтала). 10.15 — ДоттагIий оазап (орсий мегтала). 10.30 — «СомгIакхетара тIа тIа» яха му-зыкальни передача (гIалгIай мегтала). 17.00 — Москва. 18.00 — Кегда хоамаш (орсий мегтала). 18.20 — Кегда хоамаш (иохий мегтала). 18.30 — Кегда хоамаш (гIалгIай мегтала). 18.40 — Москва.

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грозиеи хувцалуш морхаш а йолаш, Есачан а йоашш, кхылбеседа-малхбузехьара секунде 4—9 метр сиха мух а хьекхаи хь хила а фегара а температура республике гIолла 2—6, Грозие 3—5 градус шелал йолаш хила а тарлу. Кхоанеи ломмеи хувцалуш мор-хаш а йолаш, цхьацаьйолча мот-тигашка лоа а деллаш, малхбузе-хьара секунде 5—10 метр сиха мух а хьекхаш хь хила а фегара температура бийсаиша 9—14, де-ношка 1—6 градус шелал йолаш хила а тарлу.

Метеостанци.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: 364051 г. Грозный-51. Ленина ульна 11 (3-гIа этаж) Телефонаш: редактора — 3-44 96; редакторь чам — 3-39-11; бехкетохкама секретара — 3-34-38; партийни кхачеч кулгалхо гIеделий — 3-81-46 промышленности отдела — 3-42-30 юрта бохкама отдела — 3-42-28; письмой отделен бухгалтерь — 2-60-71

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: 364051 г. Грозный ул Ленина 11 (3-й этаж.) Телефоны: редактора—3-44-96; зам редактора—3-39-11; ответственного секретаря—3-34-38; отделов партийной жизни культу-ры — 3-81-46; отдель промышленность — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдел писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография яха «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

С-05016. Заказ № 00398.

ГОРОДАШ ХЬАЯРА ДАЬКЪЕРА КЕРДА ДОШ

Йоккха автозавод ший бизза-ча проектни низаца хIанзза болх бе йолаеннача къонача - волжски городе Тольятте со-ветски трансспортпостIи-практике духхьашха хьаеш я промышленно - коммунални зона. Укказа, 400 гектар хула-ча территори тIа, хьалъеш я къаначан промышленностен быто-вой гIулаккаш дуи 55 предприя-ти, ремонтни службаш, обще-ственни транспорта гаражаш, складаш, торгаеи а бытовой гIулаккаш дареи училищаш.

Хьалхара аргIа — 30 гарга предприяти — 1975 шера болх бе йолаалургйойча промышлен-но - коммунальни зоне болх беш хургба 22 эзар саг. Из хьалъара хьахийдар 200 милли-он совгIа сом. Хьалъара пре-приятеи хIанзае а болх беш я. Гулакхаш ду предприятеи сел дукха чугулъяра маIан мала-гIа да?

Юхьаьаце а деиз белгалдоакхарда ай: потребителя бе-бахьа-на цIи маьх а завод е химчистка фабрика мичхьа яле а. Цунна дезар шеина гаьна йоаъача мотт-тге ерриг маьх эшьлеи барзкъаш IIлорурш хьашIаш дукха ха па боаелеи да. Вешта аьлча потре-бителла хьаштдарш — гIулаккаш деча дахьъера производстеин предприятеи а боаддаш. тIкаш, приемни пункташ, кхыарца я. Ду-кхагIа хьалъо уж город Тольятте наь бахача кварталаиа. Про-мышленно - коммунални зоне хьалъо бахача кварталаиа. Про-мышленно - коммунални зоне доацаш гIулаккх хила ца зеаи йола производстваш (йий деча за-водгарсан макаронни фабрикага-рен хIичнеста фабрикага кхы-чалца яраш), складаш, кхыйола службаш.

Анатолий Бачурин, городской Совета исполкома председателя заместитель: «Дахьа йоарIамаша яхачох, тха городе баха нах кас-тов ах миллионага дIакхоачаргба. Продуктошиеи гIулаккашеи цар дIа ма дехха кхоачам бара хIаьта а вета а хьалъяна яръшлар уж ерриг предприятеи. Цхьан мотте уж гулъе лагалелар тхона гIоаттIа дека хийтар. Цу гIулакко городской бохкама золл ле аттта-ча хулийт. тайп - тайпарча служ-бай бохх дикагIа вIашIкелъьбаеи. тIаьта, иагIаьа санна хIаш мот-тиг хIлча, цар инзаш цхьана оар-шаеIIахеи йиш хулийт».

Лев Либерман, город Тольятте проекта керттера инженер: «Соца дегачох, планови системагIа боалаи лелабеча социалистически паччахьлIкенеи кхоаие бохкка я промышленно - коммунални зоиай. хьашста а керда городаш хьалъе-на хана. Цунах тешаи бахьан хо-лаш да. Бита дукхха службаш наь бахача кхъера IIлараиахаро аттача доакхеи бIарчча архитек-турни ансамблаш наь бахача мик-рорайбнаша а промышленно-ком-мунални зоне а хьаяра лелхар. Из теххьарер «Нойленгаг1а хург-йолча тайпара кхаьтагIа хьаеорп Iалашъу лаьтта шоала - кхоала дукхагIа кходеллаш.

Пачча Патехи, Волжски авто-завода капитальни гIирсаи дайта-ча управление начальника замести-тель: «Доцц иу тайпара къоастар-дар тхона, IIлиалоашта, аьттуро болаш. Зона генералыи плаи йолаш долча оаха эгIара хьалха лаьтта кIалIйола йолха комму-никацеи хьалъяй, наьъаш дах-кашл (из а вожаш а дукха лоа-цагIа яйшар уж предприятеи гаьи-гаьи йолча хана эшаргIбо-лаш хинначуь). Пойленгаг1а уж, иу тайпара, IIлиалоашта, аьттуро цхьаи метте хилар а цхьаи боэрма-магIа хьолаь цIеиой доакхош юкъеахьлаца а. Дикка кIезигдаьл гIоиаа йола хьалъяйнастра-стратиини помешеиеин хьалъяра дIадоаде. Юххера а, проекта тIа деллагдаьл зоне чутаръеш йола производствап дIаоъе шерре тар-гIоп хилар, иу гIулаккх тIоаттIа ьъттуп боаккх дIаоъ йолача хана а.

Юрий Гидаспов, городской са-нитарни эпидемиологически станце санитарни отдела заведующи: «Гулаккаш ду предприятеи — наь бахача моттигашта къьштдоа-цаш йола дукхха хIамаш — бен-зинейн дьяттайн ianapaш, краси-телийн растворителийн ianapaш... къьъстеграш. Тольятте Автоза-водской районе наь баха кварта-лаш заводан промышленно-ком-мунальни зонанеи цIи километр гаьна яйсай. Аре1ера дар санна цIена да ишгапг фо, тхана кIеи-гагIа да, бийсанна сов тIехьъьяи-нача, производствана хилаиза яр-йоацача. сердалонах мукъъаннаиай уж. Лоацца аьлча, ший ма хулла промышленно - коммунальни зо-наш къьяра тIехьа и городской санитарни служба».

Иу тайпара, массанена хетар цIьъътара да: гIиишлонхой иу тайпара хьалдара техьа ва шевар. Цхьа-дакъа, эксперимент — ший тай-парчарна юкъе эхьхьашцаьхьар, кхетадеш ма ара, доацIамаш йалала па гулаллуш йиса йиш яцар. Масала, котельни зоне мел йолча предприятеи гIулаах зе лаьрхIа яр. Уж хIиик, хьалъяе-лаиза а шолI баззаца цIаиаш болх иа беш а я, цуцъъа котель-ни хIаиз уъъ сахьата рентабельни. Лоаддамбоаццаи дола кхы тай-па кхоачамбоаццаи а. Уж ду-Тольятте тоадеш а цхьан ханна КамАЗ яха йоккхаIIIола грузовой автомобилий заводи керда йоккха городаш хьалъеи латтача Набережные Челны яхача городе иззамо йола зона хьаеча геркалдеп а да.

Анатолий ПРАЗДНИКОВ, АПН собкор.

ТОПАШ ТЕХАЙ

В. П. Дубченкос, Сунженски района Аспановски конюрни за-воде болхлоча, ваххалца малыр а ченна, харцаъь а вальна, латар-тохар долледаьд.

Летача хана цо вийнаа М. А. Петухови и. А. Окуневичена.

Нохч-ГIалгIай АССР Лахъехь-ара суда В. П. Дубченко бекхе а лаьрхIа, топаш тоха суд яьй цунна.

Лакхехьарча суда приговор кхоачашдьаьд.